

KATEHEZE

PRED ŽIVOTOM

I

KATEHEZE O USKRSNUĆU

Kateheze za preadolescente (= 14 godišnjake)

Uvodne napomene

Kako danas pomoći preadolešcentima da se suoče sa životom? To je pitanje koje si s tjeskobom postavljaju svi oni koji unutar obitelji i Crkve imaju zadaću odgajati. Pogotovo roditelji i svećenici.

Svaki je odgojitelj, naime, itekako svjestan da mladi te dobi u dnu svoga bića osjećaju potrebu za nekim tko će im pružiti ruku, tko će ih razumjeti i pomoći im da se jasno zagledaju u svoje ideje i težnje pune nesigurnosti i nade.

Dob od 14 godina posebno je prikladna za novu postavku vjere i osmišljenje života. To je dob svršetka 8. razreda koje mladi preadolešcenti smatraju veoma važnom u svom životu, jer uključuje prijelaz iz djetinjstva u svijet mladosti. To je mostno razdoblje u kojem se mladi osjećaju veoma nesigurni. Upravo zbog toga veoma su disponirani saslušati svakog koji im je spreman pomoći da se izgrade u istinski slobodnu i odgovornu, ljudsku i kršćansku osobnost.

Kateheze koje ćemo kroz 4 ovogodišnja broja ovdje donositi za preadolescente, plod su višegodišnjeg iskustva nekoliko vjeronaučnih skupina unutar jedne biskupije.

Program ovih kateheza obuhvaća deset tema koje živo zahvaćaju u dob preadolescenata i uvažavaju sve popratne ka-

rakteristike njihova razdoblja. Nisu daka-ko savršene, ali mogu veoma korisno poslužiti katehetama i voditeljima duhovnih susreta za mlade, koji baš za ovo razdoblje najviše traže odgovarajući sadržaj. Opredjelili smo se početi s katehezama baš za ovu dob iz razloga, što baš na tom području postoji najveća praznina u nas.

Ove kateheze pretpostavljaju jedan kontinuirani rast i nastojanje oko vjerskog odgoja preadolescenata koji nam najviše izmiču, zatim programiranje povremenih duhovnih susreta koji moraju biti organizirani zajedno s njima unutar jedne vjeronaučne skupine, i to na način da se oni sami osjete odgovornima za svoju vlastitu izgradnju.

Metoda i plan ovih kateheza

Kateheze koje ovdje donosimo nisu tako stvorene da budu doslovno prenešene mladima. Potrebno je nadopunjavati ih intuicijom, znanjem i iskustvom. Iako se išlo za tim da se naglasi demokratski dijalozki stil, ipak prvenstvena nakana bila je ta da se izvjesnim redom predstave sadržaji i problemi koje mladi te dobi snažnije osjećaju. Sadržaji moraju biti posobljeni, oživljeni i obogaćivani slikama i konkretnim aplikacijama, a problemi sagledavani što je više moguće objektivno

i pozitivno. No to mnogo ovisi od svakog pojedinog odgojitelja i njegova pristupa tim pitanjima.

Tko se dakle želi poslužiti ovim stilom govora s grupom preadolescenata, osim posjedovanja vrednota koje treba prenijeti, mora i pažljivo studirati zahtjeve vremena, mjesta, okolnosti, metode i inicijative mladih te dobi kako bi ih se maksimalno potaklo na interes i aktivnost.

Teme su tako postavljene da predstavljaju program kateheze za jednu godinu. No one mogu izvrsno poslužiti i za duhovne susrete od nekoliko dana intenzivnog rada s mladima te dobi. Cilj ovih kateheza je pomoći mladima predmladenačke dobi stvoriti jednu sintezu: *kako postati odrasli u vjeri i ljubavi* i disponirati ih na osoban izbor Krista i sakramentalan susret s njime.

Ukoliko se netko posluži ovim katehezama za duhovne susrete, tada je potrebno da već unaprijed pozove i pripremi mlade na problematiku sadržaja i metodu rada. Iskustvo pokazuje, da tamo gdje su mladi bili dobro pripremljeni za takvu vrst susreta i gdje se kateheta ili voditelj potrudio da svoj govor učini jasnim, živim i dinamičnim, tamo su mladi bili spremni ne samo na prihvaćanje poruke kao takve, nego i na konkretne aktivnosti u vjeronaučnoj zajednici mladih. Ako bi te grupe mladih bile brojnije, poželjno je (gdje je to moguće), da se porazdijele u manje skupine i da pod vodstvom spremnog voditelja obrade izloženu temu i donesu vlastite odluke. Tako se stvara zajedništvo, kreativnost i radost.

Kojom se god metodom mi služili, čini se, da je krajnje važno dobro posjedovati i ne zaboraviti na nit govora, kojim se razvija osnovna tema. Držimo korisnim predstaviti cjelovit plan ovih kateheza za sva četiri ovogodišnja broja i bitne točke njihovih sadržaja.

1. *Pred životom (Vaša dob)*

Mladost, razdoblje preobrazbe i prijelaza na svim osobnim područjima. Kako ostvariti tu preobrazbu i taj prijelaz? Što želim postići?

2. *Vjernost samome sebi (Vjerujem u čovjeka)*

Za suočenje sa životom treba nešto vjerovati. U što? Je li moguće vjerovati u Boga na životan način? Vrijednosti i granice razuma koji traži Boga... Tu se izvodi važan zaokret... Traži se druga osnovna polaska. Traži se, da se dade smisao životu nastojanjem oko vjernosti ljudskim vrijednostima zapisanim u našoj savjesti u koju vjeruju svi ljudi dostojni tog imena.

3. *Susret s Kristom (Vjerujem u Krista i njegovo Evanđelje)*

Izbor da se vjeruje ljudskim vrijednostima, vodi nas da se suočimo sa Evanđeljem kao porukom za život i osjetimo simpatiju prema njegovu sadržaju. Opaža se, da u središtu Evanđelja stoji jedna osoba: Isus Krist. Evanđelje je Isus Krist. Simpatija prema Evanđelju postaje simpatija prema Kristu, čiju povijesnost imamo ne samo pravo nego i dužnost prihvatiti. Ovdje, pomognuti milošću, koja nikad ne uzmanjka onomu koji je iskren u traženju, oslobađa se vjera kao osobni izbor Krista i kao odluka da se s njime suočimo u osnovnim problemima egzistencije.

4. *Moliti za život (Vjerujem u molitvu...)*

Molitva je prva posljedica vjere. Vjernik se objavljuje svojom molitvom. Molitva je mjera naše vjere... Prijeći iz jednog načina molitve u drugi... Molitva vodi zrelosti... Molitva je život...

5. *Izgrađujemo Crkvu (Vjerujem u Crkvu — Tijelo Kristovo)*

To je druga posljedica vjere. Tko je izabrao Krista, izabrao je i da pripada zajednici koju je Krist ustanovio. S druge strane, mi u Crkvi susrećemo Krista. Tada se razumije značenje krštenja. Ali u Crkvi moramo se osjećati odgovornima. To je novi način pripadnosti Crkvi. Značenje Potvrde...

6. *Moje mjesto u Crkvi i svijetu (...)*

Svi su u Crkvi odgovorni, ali ne na jednaki način. Različite su službe kao što su različite i potrebe. Svaki kršćanin morao bi se pitati: koja je moja specifična

služba koju imam izvršiti u Crkvi iz ljubavi prema Kristu i za dobro moje braće? Kako mogu konkretno najbolje osmisliti život? Ovdje je dobro predstaviti konkretna svjedočanstva nekih osoba iz različitih zvanja u Crkvi...

7. *Živjeti znači ljubiti* (Vjerujem u ljubav)

Svi pozivi susreću se u ljubavi. Ono što vrijedi jest odlučiti se na život iz ljubavi. Ljubav stoji u središtu svih vrednota i želja. Ali što zaista znači ljubiti? Prijeći iz jednog nezrelog u zrelo shvaćanje ljubavi, od primanja k darivanju.

8. *Krist nas oslobađa* (Vjerujem u oprostjenje)

U ljubavi se možemo zatvoriti: to je zlo, grijeh. Krist nas oslobađa od zla: Otkupljenje... otpuštenje grijeha... pomirenje s Bogom i braćom... Novi način shvaćanja grijeha, pokajanja, oprostjenja, sakramenta Pomirenja.

9. *Potreba zajedništva* (Vjerujem u Euharistiju)

Euharistija, izvor i vrhunac kršćanskog života, nenadoknadiiva hrana naše ljubavi... Ostvarenje naše krajnje potrebe za zajedništvom... Novi način shvaćanja i sudjelovanja u Euharistiji.

10. *Temeljni izbor* (Vjerujem u život)

Časovi milosti ne mogu se programirati. Samo Gospodin zna što prolazi srcem ovih mladih kad su pozvani na svijesno i odgovorno ispovijedanje vjere. Dopušteno je ipak nadati se, da riječ Božja obilno sijana nađe uvijek prikladan teren i daje plodove: »negdje tridesetostruk, negdje šezdesetostruk, negdje stotostruk«. Svjedočanstva mladih bilo pismeno bilo usmeno izraženih to potvrđuju.

Temé ovdje predstavljene toliko su bogate sadržajem da ne mogu biti tek nasumice asimilirane i izrečene. One potiču na stvaranje povoljne atmosfere za jedno zrelije zajedništvo s Kristom i braćom ljudima. Da bi se stvarno moglo dublje uči u njih, i da postanu Život životu, potrebno je ponoviti ih i produbiti u pojedinim sržnim točkama. To je istinski i stvaran program za jednu katekumenalnu

katehezu bilo za mlade bilo za odgojitelje. To je jedna sinteza s obzirom na zadatak koji tek treba izvršiti. Sržne točke treba ilustrirati slikama, crtežima, iskustvom iz svakidašnjeg života.

I. PRED ŽIVOTOM

Uvod

Prihvatili ste poziv da dođete na ovaj susret, jer nešto očekujete. Drugi motivi ne bi vas bili dostojni... Ako i jesu bit će pročišćeni. Što očekujete? Možda to već skoro i znate. Sigurno je; da vi očekujete nešto što će vam koristiti za život. Od koga to očekujete? Od onoga koji vam govori... Da. Dapače! I ja osjećam svu odgovornost i bojazan da ne izdam vašu očekivanja. Svjestan sam da mnogo zavisi od mene. Ali i vi morate biti svijesni da i od vas mnogo zavisi. Nije dosta samo sjeme posijati. Potreban je i odgovarajući teren. Evangeoska prisposoba o sijaču uvijek je aktualna. Ima uvijek takvih koji riječ Božju ostavljaju uz put, kamenje, drače; ali i takvih koji se predstavljaju kao dobra zemlja koja prihvaća sjeme i čuva ga u sebi sve do zrelosti.

Potrebne dispozicije:

— Pažnja: držanje cijele osobe, ne samo umno. U ovoj vašoj dobi morate biti spremni na dobrovoljnu pažnju. Jedna od najljepših divota naravi jest pažljiva osoba. Jedna od najmućnijih stvari jest osoba nesposobna za pažnju.

— Raspoloživost: pretočiti u život ono što ćete s naglascima čuti na ovim vjeronaučnim susretima. Treba slušati i biti spreman uputiti se na put istine. To od vas traži napor, žrtvu. Ali bez žrtve ništa veliko ne postizava se u životu. Nema prave radosti ako joj ne prethodi napor. Radost je neko osvajanje, zadovoljština. Treba je zaslužiti.

— Povjerenje: Da! Počinjemo s činjenicom povjerenja. Povjerenja u vas same, u vaše sposobnosti za napor i dobrotu. Povjerenja u vaše kolege i kolegice. Želimo se ne samo osobno potruditi nego i pomoći sebi u istraživanju.

Povjerenje u Gospodina, koji je među nama prisutan da nam pruži svoju spasi-

teljsku ruku. »Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime tu sam i ja među njima«. Upravimo mu iz nutrine našeg srca već kod prvog susreta našu molitvu: »Gospodine Isuse, imamo potrebu za tobom, tvojim svjetlom, tvojom riječju, da jasnije vidimo snagu tvoje milosti, da se hrabrije susretnemo sa životom. Imamo potrebu da vjerujemo tvojoj ljubavi da možemo dati smisao svojoj egzistenciji«.

Nikakvo čudo ako bi nekome bilo teško ovako moliti, jer se u ovoj vašoj dobi može imati utisak da nije potrebno vjerovati. Ali uvijek se može moliti kako su to činili i mnogi nevjernici, koji su iskreno tražili istinu: »Gospodine Bože, ako postojiš, objavi mi se. Učini da te upoznam«. To je molitva čestitih u istini, koja je moguća kod svih a da se ne zaniječe sebe.

Vaša dob

Ako su ovi vjeronaučni susreti organizirani za vas, mladi četrnaestogodišnjaci, to je zbog toga što vašu dob karakteriziraju posebne karakteristike i posebni zahtjevi. To je istovremeno lijepa i teška dob. Dob puna radosti ali i nejasnih slutnji, oduševljenja i klonuća, planova i bojazni. To je krajnje delikatna dob. Ona se živi u punini ali i sa upitnikom. Postaviti je loše značilo bi kompromitirati cijelu budućnost. Ne samo vlastitu.

1 To je prelazna dob

Živite prijelaz iz svijeta djetinjstva u svijet mladosti i odrasle dobi, svijet zrelosti. To je karakterizirano:

a) izvjesnim odbacivanjem prošlosti: sve ono što je sačinjavalo dio vašeg svijeta iz djetinjstva više vam se ne sviđa, ili barem ne toliko kao prije ...

b) usmjerenošću prema budućnosti: osjećate u sebi neku snagu koja vas pokreće naprijed. Želite brzo rasti, postati odrasli, muškarci, žene, sposobni da se postavite samostalno ...

c) Ali još se nalazite u sredini: niti ste više djeca niti ste još odrasli. Često ne znate ni vi sami ono što jeste i što hoćete. A ne znaju to ni vaši roditelji ni odgojitelji. Događa se, da se smatrate

djecom ili odraslima već prema pojedinim situacijama. Tako vas isto mogu smatrati i odrasli, već prema stavu vašeg vladanja. To stvara jedno stanje muke, nesigurnosti, patnje koja se izražava na različite načine: od turobne potištenosti do pretjerane prpošnosti, od plašljivosti do agresivnosti. Preadolescent, pa i adolescent često se osjeća sam u tom nepoznatom svijetu koji treba prijeći.

Ponekad i u obitelji niste shvaćeni. Rastete tako brzo da vaši roditelji čak niti ne primijete što se s vama zbiva. Ako vas netko od rodbine, koji daleko stanuje, vidi tek nakon godinu dana ili čak samo nakon nekoliko mjeseci, znade reći: »Kako si narastao ili narasla! Kako si se promijenio ili promijenila! Ta ti si već pravi mladić ili djevojka! Ali za vaše roditelje vi i dalje ostajete njihova djeca i to čak prilično dugo. Treba proći dosta vremena da se oni prisjete da se u odnosu prema vašem razvoju moraju drugačije postaviti, da treba uspostaviti odnos temeljen na otvorenom razgovoru, povjerenju, smislu za suradnju i suodgovornost.

2. To je dob preobrazbe

a) Fizičke

— izvanjske: vaše tijelo raste, razvija se brzo. Već samo to može proizvesti probleme, kao na pr.: strah da se ne ostane prenizak ili da se ne odraste previsok ... (pogotovo ako to postaje predmet ismijehivanja od strane drugova ili drugih osoba) ili pak da vam tijelo možda ne bude lijepo i skladno građeno ...

— unutarne: endokrine žlijezde s unutrašnjim lučenjem, njihov nepravilan rad sa posljedičnim skokovima raspoloženhja koje se ne uspijeva objasniti ...

b) Intelektualna preobrazba

Vaš razum postaje sve kritičniji. Ne prihvaćate više stvari kako vam ih odrasli predstavljaju. Želite osobno upoznati razlog svega. Vaša dob se ispunja pitanjem *zašto?* Velikim *zašto* života: *zašto živim?* Što mi je učiniti u ovom svijetu? Koji je smisao života? *Zašto* se treba boriti, trpjeti, umrijeti? I budućí da nije uvijek lako, a tu i tamo nije čak ni moguće naći odgovore koje tražite da budu jasni,

vi iskušavate smisao velikih umnih nejasnoća. Čini vam se kao da hodate po mraku.

Može vas zahvatiti i osjećaj nepovjerenja prema istini potiskivan činjenicom da živite u povijesnoj epohi velikih nejasnoća na svim područjima upravo zato jer se i suvremeni svijet kao i vi, preobražava u naporu traženja prijelaza k sve pravednijim i ljudskijim uvjetima života.

c) Čuvstvena preobrazba

Osjećate da vam se srce ispunja osjećajima, željama, težnjama, potrebama u beskraj. Često takvom intenzivnošću da vam podrhtava cijelo tijelo: plače vam se, smije, pjeva, trči, stišću zubi, udara šakama. Osjećate da vam srce jače bije, a pluća da se više stežu ili šire, da vam se napinju živci, da se znojite, crvenite, postajete blijedi, nijemi . . .

I ono što vas najviše zbunjuje jest to, što su te snage u međusobnoj suprotnosti. Ipak, one su sve vaše . . . One su vi! Osjećate veliku želju za samostalnošću, ali istovremeno i veliku potrebu za zaštitom. Želite biti slobodni, ali se plašite vlastite odgovornosti. Ne želite nježnosti ni od koga, ali osjećate potrebu za osjećajima. Prkosno odgovarate svojim roditeljima, ali istovremeno bi ih zagrlili (nemate naime hrabrosti da to učinite) . . . Pokušavate snažno ljubiti, darivati se životu, ali i osjećate da ste ukliješteni u škripac vlastitog egoizma. Želite društvo a istovremeno tražite samoću. Nekad vam se čini da imate toliko snage da preobrazite svijet, a ponekad se bojite vlastite sjene. Sudjelujete na svečanostima svojih prijatelja i prijateljica prepuštajući se ludoj radosti a iznenada osjetite da vam je srce pritisnuto nekom žalošću. I tako bi se moglo ići u beskraj . . . Ana Frank u svom Dnevniku pita: »Oče, što se to sa mnom dešava? Ne prepoznajem se više. Pomozi mi«.

d) Preobrazba društvenosti

Bedemi vaših ljudskih odnosa sve se više proširuju. Osjećate prejakom potrebu za prijateljstvom, tj. imati s drugima što osobnije, stvarnije, dublje odnose. Želite biti manje izloženi i manje nepoznati, ali i više svoji i slobodniji. Pokazujete sve veći interes za društvene i političke

probleme kako mjesnih tako i nacionalnih i svjetskih razmjera. Situacija bijede, gladi, nepravde, čije žrtve su toliki milijuni ljudi izaziva u vama gnjev. Pokazujete veliku želju da i vi nešto poduzemete, učinite, kako biste pomogli braći koja trpe i izgradili pravedniji svijet.

3. Religiozni problem

Nije čudno ako i vaš religiozni život ulazi u krizu. Tim više ako se misli da religija nije tek jedan vid pokraj drugih u čovjekovu životu, nego da ih sve obuhvaća, jer svim ljudskim iskustvima daje veliku vrijednost i njihovo posljednje značenje.

a) Ulazi u krizu i vaša vjera

Istine, ili bolje rečeno stvarnosti o kojima vas se poučavalo vjerovati već od djetinjstva dolaze u pitanje. Pokatkad imate utisak da vam se više ne vjeruje. Ne znate čak pravo da li vjerujete ili ne? Htjeli biste vjerovati, ali se bojite da to možda nije istina. Kažete da ne vjerujete ni u što, ali u izražavanju vam se čini da lažete. Ponekad se stavljate na stranu zajedno sa ateistima, a ponekad opet osjećate silan žar u sebi koji vas nagoni da s misionarima krenete u svijet naviještati Krista i njegovo Evanđelje.

Bilo kako bilo, u ovoj vašoj dobi vi ne možete a da se ne pitate: je li istinito sve ono što su me poučavali o Bogu, o Isusu Kristu, raj, vječnom životu, paklu . . . ? Nije moguće da su mi sve ove stvari bile utuvljivane u pamet da me održe dobrim ili da mi sakriju tragičnu stvarnost života? Je li istina da Bog postoji?

Jedna djevojka: »Željela bih biti sigurna da Bog postoji . . . Ako se uspijem uvjeriti da Bog postoji, tko zna što ću učiniti za njega?!«

b) Ulazi u krizu i vaše moralno vladanje

Prije svega zato, jer eksperimentirate u sebi sukob između vaše volje da činite dobro i nesposobnosti da to i ostvarite; nesklad između vaših planova, ideja i njihovih stvarnih ostvarenja. Zatim, ispravno je da se pitate, u čemu se sastoji dobro i zlo? Motivi koje su vam drugi uvijek navodili, više vas ne uvjeravaju. Time više

što jasno opažate da ni drugi ne čine uvijek ono što govore. Zatim, moral dostojan čovjeka ne upravlja se izvanjskim pritiscima nego unutrašnjim uvjerenjima. Vaše istraživanje, dakle, i na ovom području, jest zakonito i nužno.

c) Ulazi u krizu vaša molitva i sakramentalni život

Pitate se? čemu koristi molitva? Zašto je obavezno ići u crkvu, na misu, na ispovijed? Ako ja vjerujem u Boga, zar ne mogu u ovom ili onom danu, mjestu ili načinu moliti mu se kako ja hoću? Ako griješim zašto bih morao te grijehe reći nekome koji je čovjek kao i ja? Nije li bolje da tražim oprostjenje od Boga u skrovnosti svoje savjesti?

Ako se na ova pitanja ne traži odgovor, napušta se i molitva i Crkva i sakramenti s iluzijom: sada sam slobodan. Ali to je sloboda koja sličići na uvjet čovjeka koji se sam nađe usred pustinje: slobodan je da ide kamo hoće, ali promatrajućići uokolo, ne zna u kom pravcu da se usmjeri.

Zaključak

— Možda svi i ne nalazite sebe u ovim karakteristikama koje sam vam iznio. Netko će se osjetiti više fotografiran u jednim drugim u drugim pojedinostima. Ima onih koji te karakteristike doživljavaju prije i onih koji ih doživljavaju kasnije. I nije isključeno da se ova dob može prijeći mirno, bez potresnih pojavnosti.

— Ipak svi ih moraju prijeći ako se ne želi ostati djetetom, i ako se ne želi prijeći rizik bacanja u more velikih vrednota života. Mislim da su Tolstojeve slijedeće rijeći: »Kad jedan divljak opazi da njegov drveni idol nije Bog, ne želi reći da Bog ne postoji, nego da Bog nije drveni idol«. Ovaj divljak može postati bezbožac, ali može i na jedan razlićit način doći do stvarnije i zrelije vjere. Ne bi li se nešto slično moglo reći i za vas? Ako vi sada opažate da vaš način mišljenja o Bogu, molitvi, raju, grijehu, itd... bijaše djetinjast to ne znaći da Bog, raj, grijeh... ne postoje, da je molitva beskorisna, da je grijeh jedno strašilo itd., nego da se prema tim stvarnostima morate postaviti na novi način, kao odrasli.

Problemi su stvoreni da se s njima suoćimo a ne da ih konzerviramo. Stoga nikada ne ostavljajte nijedno ozbiljno pitanje bez ozbiljnog odgovora, ak i ne uspijete odmah naći odgovor. Postavljati pitanja bez ozbiljnog traženja odgovora, ili odlažući odgovor za sutra, može biti vjeroloman način suoćavanja sa životom, može maskirati vlastito oslobođenje i malodušnost. Trebate se staviti u pokret da možete izvršiti prijelaz. Vaša dob je dob Izlaska, Pashe. I vama kao i židovskim sušnjima ponuđena je mogućnost prijelaza iz jedne zemlje u drugu. Ali treba prijeći Crveno more i pustinju. Treba riskirati. I to riskirati sa svijeću da je u tom avanturistićkom prijelazu Gospodin s vama.

Taj prijelaz zbiva se u vama. Nije automatski. Ne prolazi jednostavnim prijelazom godina. Prolazi središćem vašeg srca, vaše svijesti. Zaokuplja vašu odgovornost. Ako ste donedavno mogli eventualne krivnje za svoju formaciju prebacivati na druge, od sada ćete to sve manje moći ćiniti, jer odgovornost za ono što postajete bit će vaša. Neka vas ipak ne strašići ovaj govor, nego neka vas ispuni optimizmom.

Prijedlog ovog prvog susreta već ste razumjeli: uzeti ozbiljno vašu dob u razmatranje. Ne odbaciti je u naglosti da na brzinu postanete odrasli. Već danas se ozbiljno pitajte: »Što želim postići?« Kako ćete se sada suoćiti sa svojim velikim pitanjima na koja tražite odgovore, takva će vam biti budućnost. I ne samo vaša nego i drugih.

Upute za rad u grupama

Dobro je već od prvog susreta ponuditi mladima mogućnost međusobnog komuniciranja unutar malih grupa, vođenih od animatora, koji prethodno moraju za to biti dobro pripremljeni. Pvi susret mogao bi se usmjeriti u ovom pravcu:

— Dati mladima mogućnost da se najprije predstave i upoznaju. Zatim im napomenuti osnovne elemente dijaloga: slušanje, poštivanje drugoga, aktivno sudjelovanje...

— Povesti razgovor o njihovim problemima koji ih izbliza pogađaju... Biti svje-

stan težine života mladih ove dobi koja će se odraziti i na sav kasniji život.

— U prvom susretu može doći do izražaja pogotovo problematika neposrednog odnosa s roditeljima.

Preporuča se, da se u okviru tematike za ovu dob organizira i susret sa roditeljima, da se i njima iznesu neki vidovi problematike njihove djece te dobi. Da ih se upozori na neke teškoće kako bi se zajedničkim nastojanjem mogle lakše prebroditi na korist njih samih i njihovih mladih koji traže razumijevanje za njihove probleme.

II. VJERNOST SAMOME SEBI

1. Da se suočimo sa životom treba u nešto vjerovati

a) Što znači vjerovati?

Vjera ne može biti uzeta kao jednostavno poznavanje nečega, kao čista spoznaja. Još manje kao jedno više-manje vjerojatno mišljenje. Vjera je unutarnja sigurnost i snaga koja nas potiče na donošenje odluka, izbora. Mi zaista vjerujemo u one stvari ili osobe koje pokreću našu opstojnost.

b) Svi u nešto vjeruju

Moramo dopustiti da svi u nešto vjeruju, iako su stvarnosti u koje se vjeruje mnogo puta različite i suprotne. Ima onih koji vjeruju u seks i novac i onih koji vjeruju u prijateljstvo, ljubav, velikodušnost. Ima onih koji su uvjereni da se problemi mogu rješavati samo nasiljem i onih koji vjeruju u rješavanje problema nenasiljem. Ima onih koji slijede jedan politički pokret, i onih koji slijede neki drugi suprotan prvome, a obojica su uvjereni da je njihov najbolji.

I onaj koji se drogira, koji bježi od kuće, koji si čak oduzima život ima svoju vjeru: vjeruje da će ovim sredstvima pronaći rješenje svojih problema i put vlastitom miru. Nitko ne može reći da baš u ništa ne vjeruje, pa i oni koji to kažu, ne opažaju da su u suprotnosti, da *ništa* ne može biti temelj njihova života.

c) U što ja vjerujem?

Ako vjerovati znači ovo, dobro je da se zapitamo, u što ili u koga mi zaista vjerujemo? Možemo misliti da možda ne vjerujemo u one stvari u koje smo mislili da vjerujemo, već u druge za koje nikad nismo ni sanjali da vjerujemo.

Dobro je da unesemo malo svjetla u svoj život, da što prije i što je bolje moguće otkrijemo, koje su to snage koje nas pokreću i protusnage koje nas zadržavaju u našem kročenju naprijed.

2. Je li moguće i potrebno vjerovati u Boga?

a) Vjera u Boga je osobna stvarnost

Ako malo promotrimo oko sebe, možemo vidjeti osobe, doduše malobrojne, ali ih ipak ima, za koje se može reći da im Bog znači snagu i sigurnost. Osobe koje su za Boga i vjeru u njega mnogo žrtvovali. To su osobe koje se ne zadovoljavaju samo pohađanjem mise u nedjelju, nego kojima je vjera u Boga stil i svrha života. Osobe sretne u vjeri. I mi se pitamo kako su te osobe mogle doći do takve vjere? Svakako ne slučajno, nego preko raznolikih osobnih puteva koji su svojstveni samo njima kao pojedincima. Jedni su došli do vjere u Boga dugim putem požrtvovnosti i ljubavi, drugi putem boli i samoće. Neki su se susreli s Bogom u zarukama, u braku, nad kolijevkom prvog djeteta. Neki u bolesti, razočaranju nad životom ili nad lijesom voljene osobe.

Neki su se opet susreli s Bogom za vrijeme duhovnih vježbi, drugi u kojem drugom susretu, ili u krajnjem slučaju, u toku mučnog iskušenja i svakojakog iskustva zla. A neki čitajući Evanđelje ili koju duhovnu knjigu . . . Za neke je put bio dug, spor i težak (kao za sv. Augustina), za druge nepredviđen, iznenadan, blistav (kao za sv. Pavla). A. Frossard opisuje svoje obraćenje kao udarac groma. Ušao je u jednu crkvu kao ateist a nakon pet minuta izašao kao »vjernik, kršćanin, katolik«.

Biblija, Evanđelje, puni su različitih načina kako su se ljudi susretali s Bogom i kako su ga nalazili: Abraham, Jakov, Mojsije, Samuel, proroci . . . prvi apostoli, Ma-

tej, Nikodem, Samaritanka, griješnica iz Magdale, Zakej, slijepac od rođenja... centurion...

Motiv je uvijek bio taj: vjera je osobni čin, susret osoba, ljubav. Zapravo susret dviju ljubavi koje se zovu: Božje, koja traži i zove čovjeka: »Adame, gdje si?« (Antune, Ivo, Marijo, gdje si?) i ljubavi čovječje koja traži Boga: »Bože moj, gdje si? Objavi mi se, daj da te upoznam!«

Pjesma nad pjesmama, zbunjenost Isusova u hramu, Magdalena pri grobu izražavaju to traženje i taj susret. Mi se ne možemo staviti u traženje Božje ako ne osjetimo unutar sebe da nas on oduvijek traži, dapače, da nas je već našao, da on nama vjeruje, iako mi možda mislili da ne vjerujemo u njega (Usp. Cronin, Zele- ne godine).

b) Razumski put

Postoji jedan put kojeg se nitko ne može odreći ako hoće da se susretne s Bogom: to je razumski put. Imamo razum sposoban da misli, da traži istinu.

Blago onim mladima koji njeguju taj smisao za traženje istinitog, koji znaju ljubiti šutnju da razmatraju, da se dive, da promatraju taj čudesan svijet u kojem živimo i veličanstven svemir za kojeg nitko ne može reći koliko je velik.

Udaljenost zemlja-mjesec... koliko napora su morali uložiti stručnjaci svih kategorija da je prostudiraju, astronauti da je savladaju? Kolikom brzinom sunce šalje svoje svjetlosne zrake na zemlju? Neslućenom brzinom. Čak u 8 minuta. Najbliža zvijezda u četiri godine. Postoje zvijezde koje su udaljene od zemlje desetke, stotine i tisuće godina svjetlosti. Ako jedna zvijezda biva udaljena od zemlje dvije tisuće godina svjetlosti i mi je sada zapazimo, svjetlo koje mi vidimo krenulo je na put u vrijeme prije Krista... Dakle, putovalo je kroz svu ovu dvijetisućogodišnju povijest o kojoj ste učili u školi... Bože moj, kako je velik taj svemir! I galaksije, koliko ih ima? Na tisuće i milijune. U prostoru velikog neba kao pola mjeseca fotografirano ih je oko 400. I sve je u jednom trajnom skladnom pokretu, u ekspanziji... Sada ne možemo a da se ne pitamo: kako se sve ovo pojavilo? Ne

možemo reći: »Bit će da je uvijek tako bilo«, jer znanstvenici tvrde da svemir mora imati početak pred 5 ili deset milijardi godina. Ali ne kažu kako i zašto je sve to počelo.

Kako da onda u svoj jednostavnosti ne osjetimo istinitost prvih riječi Biblije: »Nebesa slavu Božju kazuju i djelo ruku njegovih navješta svod nebeski... Kako je veliko tvoje ime o Bože po svoj zemlji...«

Zaustavite se koje več, promatrajte nebo i pustite da vam srce obuzmu osjećaji, misleći da taj Bog koji poznaje zvijezde i zove ih po imenu, poznaje i zove po imenu svakoga od nas. Svemir koji nas opčarava nije stvoren samo od zvijezda. Postoji cijeli jedan svijet veoma bliz nama ovdje na zemlji, gdje mi hodamo, svijet koji nije manje opčaravajući od nebeskog svoda: brda, šume, mora, kapi jutarnje rose, kiša, oluja, vjetar, let ptica, pjesma slavuja, boja i miris cvijeća, zelenilo livada, smijeh djeteta, nježnost majke, suza ljubavi...

Kako da prolazimo nezainteresirani usred svih ovih čudesa koja se između svih zvijezda svemira možda nalaze samo na ovom planetu koji se zove zemlja? Kako da ne uskliknemo gledajući kako Bog sve novo stvara svojom stvaralačkom snagom? »I vidje Bog da sve što je stvoreno jest dobro« (Post. 1).

c) Granice razuma

Ali... Evo poteškoće. Tko misli, tko zaključuje, uvjerava se da postoje sve ove lijepe stvari, ali se ne može pomiriti da postoje i rugobe, zlo, bol. Posebno nas pogađaju velike kataklizme, trijumfi nepravda, trpljenje djece. Zbog toga se osjećamo zbunjeni. Ako postoji Bog tako moćan da stvara tako čudesan svemir, zašto ne zabrani te nemilosti, zašto ne zaustavi ruku moćnika, zašto dozvoljava patnju nevinih? To su golema pitanja, koja su pratila čovječanstvo cijeli tok povijesti. To je čovjek koji traži Boga svojim razumom, ali koji se nalazi kod jedne točke o kojoj ne zna što da kaže. S jedne strane izgleda nemoguće da Bog ne postoji, jer ako ne postoji... S druge strane izgleda nemoguće da postoji, jer ako postoji... Nije malo onih koji se ovdje zaustavljaju. Pro-

blem Boga ostaje za njih jedna sumnja koja će ih pratiti cijelog života, sumnja koja kasnije često postaje trajni nesklad u praktičnom ponašanju.

Svakako nije lijepo tako živjeti. To je život bez radosti, bez entuzijazma, jer je bez sigurnosti i smisla. Sada se pitajmo: je li moguće nadvladati sumnju? Izaći iz te slijepe ulice?

d) Druge teškoće

Zahtjev kojim se želite jasno zagledati u stvari, može pobuditi u vama druga pitanja. Pitanja koja su na poseban način prisutna u svijetu kao što je naš, svijetu koji nastoji promicati neposredno dobro čovjeka i udaljiti Boga na rubove egzistencije i društva. Možda se i vi pitate: je li baš potrebno vjerovati u Boga? Zar se ne može isto tako živjeti i bez njega? Možda čak i bolje? Bez mnogih problema? Čemu uopće Bog? Što on ima s mojim životom? Što čini? Nije li jedno beskorisno biće?

Još više. Nije li vjera u Boga čak štetna za čovjeka? Jer vjera otuđuje, zarobljuje, oduzima čovjekovu slobodu, brani mu potpuno ostvarenje sreće! Ta pitanja ako ne nailaze na ispravne odgovore, ne samo da sadrže jednu smetnju vjeri, nego mogu dovesti do ateizma kao jednog od mogućih izbora.

S druge pak strane mogu postati polazna točka za obnovu naše vjere, za pročišćenje naše slike o Bogu koja je često izobličena nedovoljnim i neprikladnim odgovorima. Mogu nas pokrenuti da potražimo novog Boga, ne »drvenog idola«, ne boga straha, koristoljubiva računa, osjećajnog iznuđivanja, nego Boga Isusa Krista koji je Bog ljubavi, solidaran s čovjekom i njegovim osloboditeljskim pothvatima. Boga Oca, koji niti mazi niti šiba svoju djecu, već im pomaže da rastu u slobodi, i u tome nalazi svoje zadovoljstvo i slavu.

Pogledajmo još kako je moguće i potrebno doći do novog načina vjerovanja u Boga. Ovdje naš govor prelazi u zaokret.

3. Vjerovati u čovjeka

a) Vrednote koje su u nama

Ostavimo za trenutak po strani problem Boga. Vratimo se problemu života.

Suočavate se sa životom. Hoćete živjeti. Za život potrebne su vam sigurnosti u koje da vjerujete. Sumnje vam ne služe. Mogu doduše i one poslužiti ali kao poticaj za istraživanje, ako je barem koji temelj od kojeg se polazi siguran. Je li moguće naći te sigurnosti? Gdje? Da! U vama! U dubinskim težnjama vašeg srca, u velikim vrijednostima čovječanstva, za koje se odlučuju baš najbolji među mladima i ljudima koji su dostojni tog imena, pripadali oni bilo kojoj ideologiji ili nacionalnosti ili društvenim uvjetima. To su: istina, pravda, sloboda, prijateljstvo, bratstvo, ljubav, poduzetnost, velikodušnost, odvažnost...

Ne uspijemo li učiniti sigurnim uvjerenje da Bog postoji, ne možemo a da ne osjetimo kako sve u nama gotovo više da ima smisla živjeti, da možemo uspostaviti most iznad ponora koji dijeli pojedince i narode.

b) Vjera i dosljednost

Tko se odluči tako živjeti neće svako uvijek uspjeti ostati vjeran svom planu, jer nitko nije nepogrešiv, ali će biti čovjek odvažnosti da se uprkos pogreškama i padova ponovo obnovi i preporodi.

Ono što vrijedi u životu jest živjeti s ljubavlju i u istini. Inače ničemu ne služi ni vjerovanje u Boga.

Jednom me jedan mladić upita: Htio bih se porazgovoriti s vama o problemu opstojnosti Božje. Možete li me uvjeriti da li postoji Bog ili ne? Ja, naime, nikako ne mogu da vjerujem! Znajući da je to njegovo držanje bazirano na jednoj sasvim drugoj bazi od ove koju smo maločas predstavili, odgovorih mu: Kad bi uspio samo malo zaći u sebe i uvjeriti se da Bog zaista postoji, bi li bio spreman promijeniti život? Ne znam, odgovori on hladno. Tada mu rekнем: Žao mi je, ali moram ti reći, da u slučaju da i dođeš do vjere i uvjeriš se da Bog postoji, ne samo da bi bilo potrebno spremno promijeniti život, nego je potrebno i živjeti po vjeri da bi se moglo susresti s Bogom. Jer ako je Bog istina, kako se možeš susresti s njime a da prije ne počinješ misliti da život nije besmislen? Ako je Bog ljubav, kako se možeš susresti s njime, a da prije

ne ljubiš nikoga i vladaš se prepotentno prema svima? Nije bez razloga Isus rekao: »Obratite se i vjerujte Evandelju.« Obratite se da možete vjerovati.

Nije da svi oni koji ne vjeruju provode loš život. Mogu postojati i drugi uzroci koji susret sa Bogom čine teškim. Nikome od nas nije dopušteno suditi. Ali ima osoba koje svojim bezboštvom čine udoban paravan iza kojeg se skrivaju, da čine ono što ih volje. Ako Bog ne postoji, kažu, tada mi je sve dopušteno. Ali, to nije istina. Mi, naime, i unatoč tome osjećamo u svojoj ljudskoj savjesti da se izvjesne stvari ne smiju činiti, da ima netko koji regulira naše odnose prema drugima i prema životu uopće, pa makar ga mi i ne zvali Bogom.

c) Teška odluka

Ovdje treba donijeti odluku: da živimo ispravno i angažirano kao ljudi, da budemo vjerni svojoj savjesti i svome životnom usmjerenju. Nije to laka odluka. No ne odlučite li se već sada, svaki daljnji govor o Bogu i smislu života postaje nemoguć. Život nema smisla izvan ovih autentičnih ideala. Život ako ne služi dobru i istini, ako ga ne stavimo u službu braći, ne služi nikome i ničemu. Nemojmo živjeti u iluzijama da nas samo puko vjervanje u Boga može spasiti. Vjera bez djela je mrtva, govori nam sv. Jakov.

Razumjeli ste, da problem vjere nije samo čisto intelektualni problem. Ne traži se Boga samo razumom. Tko ga samo tako traži, Bog sam odbija da ga se nađe. Boga treba tražiti svom dušom, srcem i pameću, cijelom svojom osobom. Cijelim životom za cijeli život.

I ako tražeći ga ovako još imamo utisak da ga nismo našli, možemo još uvijek reći sve do kraja zemaljskog života: »Učinio sam sve što mi je bilo moguće. Trudio sam se da budem dobar i da činim dobro. Što bih još trebao učiniti?« Tada će nam Gospodin reći: »Ja sam bio ono dobro koje si ti za života tražio i ljubio. Ti si vjerovao u mene a da to nisi ni znao«. Ni tu, doduše nije sve, ali je barem dobro polazište da se može dalje graditi zgrada života. Svaki drugi izbor ovisi o ovom. On je najvažniji jer utječe

i na izbor škole, zvanja, općenitog usmjerenja, braka, životnoga druga.

Želiš li postati liječnikom? Tvoj način života i pristupa bolesnicima, kolikogod uspio sa znanstvenog ili tehničkog gledišta, ako želi biti velikodušan, ovisi od ovog osnovnog izbora. Želiš li se vjenčati? Tvoj način shvaćanja braka, života u braku, formiranja obitelji, bit će takav kako sada u ovoj dobi odlučiš da izgradiš svoj pogled na te vrednote.

Pitajte se dakle: »Što želim izabrati? Kojim putem mislim krenuti? Nemojte biti kao oni koji kažu: »Ja ne izabirem ništa«. Oni koji kažu da ne izabiru ništa izabiru baš ništa, tj. besmisao. Koliki mladi i nesvijesno izabiru baš to ništa? Ako se pustimo da nam drugi izabiru umjesto nas, u opasnosti smo da postanemo obične »marionete« koje će svatko povlačiti za sobom za svoje sebične ciljeve. To nije život. To je životarenje.

Dragi mladići i djevojke, vaše je doba doba velikih izbora. Potrudite se, da učinite svoj izbor valjanim, vrijednim, solidnim. Ne izgovarajte lako svoj »da«, ali kad ste se jednom odlučili na nj, ne ostavljajte ga pred prvim teškoćama. Naprotiv, ponesite ga naprijed do kraja, spremni da ga ostavite samo u slučaju ako u međuvremenu pronađete nešto vrijednije. Ne pridružujte se onima koji puno diskutiraju ali nikad ništa korisno ne odluče, niti onima koji olako izgovaraju svoj »da« svemu a potom ga prvom prilikom pogaze. Potrudite se, da učinite ono što smatrate da možete učiniti, pa makar bilo i malo. Recite barem »pokušat ću«. Taj minimalni čin volje može vam otvoriti vrata beskrajnim novim horizontima.

Upute za rad u grupi

Ako se mladi porazdijele po grupama, njihova se razmišljanja mogu usmjeriti prema ovim pitanjima:

— Koje su to vrednote u koje najviše vjerujete? Ideali koji vas oduševljavaju? Snage koje vas potiču na akciju? Gdje se najviše osjećate ostvarenima? Možete li iznijeti kakvo iskustvo? Jeste li se suo-

čili sa trenucima nepovjerenja, nevjere, besmisla svega? Kakva je vaša vjera u Boga? Osjećate li potrebu da vjerujete na jasniji način? Kakve poteškoće susrećete na tom području? U sebi? Izvan sebe? U ambijentu u kojem živite? U osobama koje poznajete?

* * *

KATEHEZA O USKRSNUĆU

Da bi kateheza o uskrsnuću mogla biti pravi i vrijedan navještaj današnjem čovjeku mora biti izražena rječnikom koji, premda različit, zadržava uvijek vjerodostojan odnos s rječnikom apostolske kateheze. Mora, naime, imati u vidu PROŠLOST, SADAŠNJOST i BUDUĆNOST. Prijelaz preko ta tri stadija ili momenta je očit kroz književni smisao tekstova. Iz njih se može proizvesti stupnjevito pučavanje.

Prošlost

Navještaji o praznom grobu na dan Pashe, predstavljaju činjenicu koju je moguće povijesno provjeravati. Najvažnije je uočiti kako je grob prazan, i kako anđelov navještaj, sjećanje na Isusove riječi, priziv na Pisma (ne prazan grob!) otvaraju put vjeri u Krista uskrsloga.

Neobično je važno primjetiti kako grob odbija i udaljuje od sebe posjetitelje. Nije on mjesto gdje treba tražiti Gospodina. Ova činjenica što nam je nudi književni smisao tekstova, neobično je značajna kako bi se postavilo pitanje koje omogućuje prijelaz iz prošlosti na sadašnjost. To pitanje pak biva poništeno maštovitim prikazivanjima onih koji žele svoje glavo nadopuniti Evandjelja u onome što nisu rekla, oduzimajući vjeri onaj sveti i otajstveni smisao koji joj pripada. Napominjem kako je već Prva Crkva odbacila tzv. apokrifno Petrovo evandjelje. Unatoč tome od 9. st. na Istoku, te od 11. st. na Zapadu nastavlja se sanjati o Gospodinoj slici kako pobjedonosno izlazi iz groba.

»Ovakav način prikazivanja, kaže Colomb, koji ne postoji u Sv. pismu, pridonio je mišljenju da je uskrsnuće reanimacija leša. Trebalo bi ga, posebno u današnjem vremenu proskribirati, barem već u prvom vremenskom razdoblju dječje kateheze«.

Sadašnjost

Grob udaljuje, otuđuje od sebe. Gospodina treba tražiti drugdje. Gdje? AKO JE MUKA RASPRŠILA STADO, UKAZANJA GA PONOVRNO OKUPLJAJU (Mt 26, 31—32; 28, 7.16). Crkva se ponovno stvara. Pogledajmo kako:

1. tekstovi pridaju važnost ukazanjima jedanaestorici (Usp. Lk 24; Iv 20; Mt 28, 16—20);

2. osobna ukazanja su usmjerena prema ukazanjima jedanaestorici: »Idite i kažite njegovim učenicima«;

3. ukazanja su upravljena k tome da posvjedoče Isusovu prisutnost u Crkvi (Mt 28, 16—20; Iv 14, 18—20.23), a ta prisutnost proizlazi i očituje se u Isusovoj riječi, u Pismima, u gozbi. A to je način na koji Crkva i danas ostvaruje Kristovu prisutnost i otvara svakome mogućnost da se s njime susretne.

Ovu našu sigurnost i mogućnost susreta i u Kristovu prisutnost među nama potvrđuju ukazanja jedanaestorici koja nemaju EGZEMPLARNI (kao što su se oni susreli, tako se susrećemo i mi) već JEDINSTVENI karakter (mi ne vidimo Gospodina osjetilima). Ona u stvari utemeljuju Crkvu.

Iz ukazanja proizlazi kako nam upravo po pashalnom događaju dolazi Duh Sveti i oprostjenje grijeha (Iv 20, 19—23; Lk 24, 45—49). Ako Ivan i stavlja dar Duha na dan Pashe, to je zbog toga da označi usku vezu između pashalnog događaja i dara. I Luka to naglašava, ali na svoj način.

Dobra kateheza mora dakle, povezati s jasnoćom dar Duha Svetoga, oprostjenje grijeha i sve sakramente uz Pashu.

Budućnost

Pogled prema budućnosti uvjetovan je TEKSTOVIMA POSLANJA PRISUTNIM U SVIM UKAZANJIMA. Tko je zahvaćen Uskrsnim Kristom osjeća da mu to iskustvo susreta s njime uvjetuje egzistenciju u budućnosti. Tako se zbililo sa svjedocima koji su ga vidjeli, tako se (izuzev ukazanja Iv 29, 29) zbiva i sa svakim koji se je po Kristovoj riječi, po Svetom pismu i po gozbi susreo s Gospodinom u Crkvi. Takav osjećaj da vjera traži obavezu zauzetosti, da primljeni navještaj mora biti i prenesen: »Idite...«

Kad evanđelisti izvještavaju o svim susretima i o načinu (Kristova riječ — Pisma — gozba) po kome su se sreli, nije samo zbog toga da nas informiraju o onome što se njima zbililo, već da navijeste zajednici kojoj pripadaju način na koji se svaki pojedinac može susresti s Gospodinom. I to je isto uključeno u književni smisao.

Može se u svemu tome uočiti i jedan drugi element, neobično važan, koji zahtjeva izvjesnu spremu da bi mogao biti shvaćen, ali koji zadire u živo aktualne čovjekove težnje. Kada čitamo u tekstovima da je »Bog uskrisio Isusa od mrtvih« mi tvrdimo da je Bog već u Isusu svršio posljednji čin: uskrsnuće mrtvih. Kao što smo već rekli, to otvara perspektivu NADE KOJA NE RAZOČARAVA (Rim 5, 5) i koja dovodi do zaključka da samo život građen na Uskrsnom Kristu ima pozitivni izlaz, i da sve ostale ljudske nade imaju smisla i neće biti iznevjerene samo ako su ucijepljene u ovu cjelovitu nadu koje su samo znak. To je taj definitivni svijet koji je započeo Uskrsni Krist i koji vjernik mora izgrađivati. To je kraljevstvo Božje.

Uskrsna poruka po evanđelistima

Matej

Matejev izvještaj o Gospodinovu uskrsnuću prilično je jednostavan i linearan. Izuzev epizode poslanja, koja se odvija u Galileji (28, 16—20), sve se zbiva noću (28, 1). Svrha je njegova izvještaja iznije-

ti na vidjelo Božji trijumf nad onima (Židovi) koji bi htjeli zauvijek zatvoriti Isusa u tamu SHEOLA (podzemlje).

Straža je postavljena na grob da ga čuva, jer je Isus rekao: »Uskrsnut ću« (27, 62—66). Sve navodi na uvjerenje da su i žene u svom postupanju bile potaknute Isusovom riječju. One ne idu da pomažu Isusa (Mk), već da POSJETE GROB (28, 1). Ne govori se o Isusu koji ustaje. Naprotiv, potres i anđeo koji sjedi na odvaljenom grobnom kamenu daju cijelom prizoru bogojavljenjski ziraz i navješćuju Božju pobjedu nad smrću: »Znam da tražite razapetog Isusa. On nije ovdje. Uskrsnuo je...«. I u noći Izlaska pobijedeni su neprijatelji. Navještaj je slobodan. Radost je potpuna! (28, 8). Susret se događa drugdje (28, 9—10). Kao i kod Marka grob odbija: nema ga ovdje. Idite drugamo... ondje ćete ga vidjeti.

Prizor poslanja (28, 16—20) sadrži NAVJEŠTAJ PRISUTNOSTI USKRSNULOGA U NJEGOVOJ CRKVI! Zbog toga se kod Mateja ne može govoriti o Uzašašću koje podrazumijeva očekivanje povratka, niti o Duhu Svetomu. Po Uskrsnuću Isus je Gospodar povijesti, trajno prisutan među svojima.

Marko

Prema X. Léon-Dufour sadržaj uskrsne poruke po Marku predstavljen je ovako: U evanđeoskoj predaji o pashalnim događajima Markov pashalni izvještaj, unatoč svojoj kratkoći ima neobično veliko i važno značenje. Evanđeoski izvještaji o ukazanjima gube apsolutni karakter koji im se katkad želi dati. Bez sumnje oni nastavljaju i dalje biti temeljni za vjeru u uskrsnuće. Ostaje ipak činjenica da je evanđelist Marko vjerovao da mu je slobodno izuzeti se od donošenja ma i jednog jedinog. Dao je prednost tome da čitatelja smjesti u društvo žena koje su se zaustavile na Isusovoj zemaljskoj prisutnosti. One se sučeljuju s pashalnim otajstvom a da ga ne prihvate. Ali otajstvo je proglašeno.

Svakako je dobro i nužno to što su pojedina Evanđelja prenijela izvještaje i što pripovijedaju o tome kako se Gospodin Isus ukazao. Zahvaljujući njima, vjernik

može bolje shvatiti vlastitu situaciju obzirom na Uskrslog Isusa. Ali je nesumnjivo od jedinstvene važnosti da nas Marko, vjeran općoj nakani svog Evandelja, stavlja u prisutnost otajstva ne usuđujući se dati mu lice, bez obzira kakvo ono bilo. Čitatelj ostaje pred otajstvom koje se zbiva. Na koji način? Nitko to ne zna, pa ni sam Marko.

Ali Marko postavlja čitatelja na pravo mjesto, to jest na mjesto žena koje prelaze određeni put. Tek što su bile pozvane da vide mjesto gdje je Isus bio položen, smjesta su zamoljene da se udalje. Poput odskočne daske koja odbacuje onoga, koji želi na njoj naći svoje uporište. Grob tjera od sebe. To je simbol svega onoga što ostaje od života zemaljskog Isusa. Nužno je otići onamo, ali prihvatiti da bude-mo zahvaćeni jednim drugim planom, osim ako prije toga ne uđemo u ekstazu, i još više od toga, ako šutimo i ne shvaćajući da bismo bolje prihvatili Božju riječ koju je moguće čuti u njezinoj dubokoj odsutnosti. Ovo vrijedi posebno za Petra koji je zatajio Isusa, jer je vjernost Božja veća od ljudske nevjernosti: On nas očekuje u Galileji, zemlji nade.

Luka

Kakvu poruku (kakvu katehezu) želi saopćiti Luka svojim navještajem uskrsnuća (24, 1—12.34) i izvještajima o ukazanjima (24, 13—53)?

Pitanje koje smo formulirali upotrebljavajući riječ PORUKA (= ono što autor želi poručiti, ili još bolje, SMISAO DOGAĐAJA) ima sasvim određenu didaktičku svrhu: otrgnuti već od početka katehete od preokupacije, nažalost još uvijek prilično raširene, da rekonstruiraju kronološki slijed događaja. Jer, ako je to već nemoguće kod ostalih evanđelista, kod Luke se to mora namjerno izbjeći. To dokazuje i činjenica da Luka u svom Evandelju, objedinjuje sve pashalne događaje, uključujući i uzašašće (24, 50—51), u jednom jedinom danu: nedjelji (24, 1), dok u Dj 1, 3 smješta uzašašće barem 40 dana poslije Pashe.

Dobra istraživačka metoda jednog evanđeoskog teksta sugerira na prvom mjestu pitanje: kakva je struktura izvještaja,

i koje su joj moguće veze s kontekstom. Gledom na jeruzalemski okvir izvještaja, primjećujemo da Luka usmjerava sve prema Jeruzalemu, gradu koji je po njemu mjesto ispunjenja. Jeruzalem je, također, teološko mjesto.

Zanimljiva je unutarnja struktura izvještaja Lk 24. Ova se glava sastoji od tri perikope: posjet žena (24, 1—12); učenici iz Emausa (24, 13—35); Isusovo ukazanje jedanaestorici (24, 36—53). Prva se perikopa zaključuje tvrdnjom da žene »navješćuju sve jedanaestorici« (24, 9); jednako tako i druga: »... vrate se u Jeruzalem. Nadoše okupljenu jedanaesticu...« (24, 33). To označuje da je Luki važan susret sa jedanaesticom. U prvoj se perikopi nalazi naveštaj uskrsnuća. Isus je živi, USKRSLI. Ali kako je moguće shvatiti ZNAČENJE OVOGA DOGAĐAJA ZA NAS, shvatiti da je taj događaj za nas Evandelje (= radosna, spasonosna vijest)? Anđeo upućuje žene na ono što je Isus rekao (24, 6—7). U epizodi Emausa Isus upućuje učenike na Pisma (24, 25—27). Prigodom ukazanja jedanaestorici Isus upućuje apostole na ono što je sam govorio i na Pisma (24, 44—45) i tumači smisao pashalnih događaja za nas (24, 46—47). Samo potpunoma pročitavši cijelu glavu u stanju smo shvatiti da je pashalni događaj, MUKA-SMRT-USKRŠNUĆE, spasiteljski događaj i prema tome da se mora navijestiti kao EVANĐELJE.

Lukin tekst 24. gl. nudi nam jasnu vezu sa egzistencijalnom situacijom »današnje« kršćanske zajednice. Svake nedjelje (24, 1) kršćani se okupljaju na slušanje Pisama i na »Posljednju večeru«. Krista koji živi i koga se ne može tražiti u grobu (»nema ga ovdje« = 24, 6), mora se tražiti drugdje. On je nevidljivo prisutan u svakoj kršćanskoj zajednici utemeljenoj na apostolima (ukazanje Petru i jedanaestorici, vrhunac Lukinih izvještaja).

No ta zajednica, koja u Euharistiji nastavlja »navješćivati smrt Gospodnju i slaviti uskrsnuće do dana njegova dolaska« (zaziv poslije podizanja), mora biti u prvom redu obavještena o svemu onome što se ostvarilo u Kristu i o smislu događaja za nas. Odatle potreba i nužnost produbljene kateheze o centralnom događaju vjere.

1. *Ono što se ostvarilo u Kristu.* Ta tvrdnja sadrži u sebi pogled na PROŠLOST I NA KRISTOVU SADAŠNJOST. Izričaj: »Uskrsnuo je« (24, 6) odnosi se na događaj, na ono što se desilo onih dana (24, 18—24). Radi se o stvarnom događaju koji se ucjepljuje u jedno prije i jedno poslije, to jest o događaju koji mora biti smješten u strogo određeni povijesni kontekst. Dok izričaji: »Živi« (24, 5); »On je živ« (24, 23) izražavaju sadašnju i aktualnu Kristovu situaciju.

2. *Smisao događaja za nas.* Od sadašnjosti pogled se upravlja prema budućnosti. Crkva se nalazi u stanju poslanja, tj. u stanju svjedočenja. Čega? Samo događaja? Ne! Već i smisla događaja za nas: u Kristu se ispunjava našespasenje. Njegovom smrću i uskrsnućem omogućeno je svim narodima oprostjenje grijeha (24, 47), prijelaz iz tame u svjetlo, iz vlasti Sotone k Bogu, da bi se primila baština zajedno sa svima onima koji su bila posvećeni vjerom (Dj 26, 18).

Ivan

Ivan ne govori niti o uskrsnuću, niti o uzašašću. Za njega KRIŽ JE PROSLAVA (12, 32—33) I ISUSOV PRIJELAZ K OCU.

Prazan grob nije dokaz po kome se može doći do vjere. Marija iz Magdale ne zaključuje iz te praznine da je Isus uskrsnuo (20, 1—2.11—15). On može biti samo znak za učenika (20, 5—9), tj. za onoga koji već posjeduje vjeru. Vjera u Isusa uskrsloga, prema Ivanu, temelji se na Isusovoj riječi. Marija uzvjerova kad joj Isus progovori i njena vjera, do tada vezana za prošlost, Rabbuni (20, 1) pretvara se u vjeru u Isusa koji je sada Gospodin, jer je prihvatila Isusovu riječ, i koji se predstavlja kao onaj koji uzlazi k Ocu (20, 17—18).

I Toma ne stavlja ruke na bok nego prihvaćajući Isusovu riječ uzvjerova da je Gospodin. To što Isus pokazuje učenicima RUKA I BOK nije zato da im ukaže na svoju tjelesnost, nego kao da im želi reći da im od njega rassetoga dolazi Duh Sveti i oprostjenje grijeha. Druga Ivanova karakteristika je veza koja se snagom pashalnog događaja uspostavlja između učenika, Isusa i Oca: »Uzlazim Ocu svo-

me i Ocu vašemu« (20, 17), jer se učeniци već zaista mogu osjećati Isusovom braćom i sinovima istog Oca.

* * *

USKRSNE KATEHEZE ZA PRVOPRIČESNIKE

Svaki katehetski, odnosno vjeronaučni susret, jedan je od privilegiranih momenata za prenošenje Radosne vijesti mladim katehizandima. To pogotovo vrijedi za prvopričesnike koji se spremaju na jedan doživljajni osobni susret s Isusovom osobom, na susret sa euharistijskim Isusom u pričesti.

Polazna točka uskrsne kateheze mora biti navještaj jednog iskustva, jedne konkretne činjenice, jednog događaja iz života. Konkretno, navještaj Isusova uskrsnuća. S naglaskom da je Isus uskrsnuo za nas.

Ove kateheze koje vam predstavljamo donose samo jedan sadržajni koncept koji pretpostavlja kreativan pristup katehezi i katehiziranja kako u fazi same pripreme, tako i u fazi izvođenja, prenošenja poruke.

I. ISUS SE POSLIJE SVOGA USKRSNUĆA JAVLJA APOSTOLIMA I POZDRAVLJA IH: »MIR VAMA!« (Iv 20, 19—29)

Uskrs! To je dan koji nam učini Gospodin!

Svrha: Predočiti prvopričesnicima da je uskrsnuće pobjeda nad smrću i nad svakom vrsti zla: žalosti, straha, grijeha u mnogostrukim vidovima; da je upravo iz tog razloga Isus pozdravio svoje učenike govoreći: »Mir vama...«

Stoga, vjerujući u uskrsnuće, mi postajemo nosioci mira, s povjerenjem navještamo dolazak jednog novog svijeta, koji je u nama vjernicima već započeo...

Biblijski tekstovi

Iv 20, 19—21 (Mt 28; Mk 16; Lk 24):

— Uskrsnuli Isus pojavljuje se među svojim sa znakovima svoje muke, smrti (rane na rukama i nogama...) i uskrsnuća (oslobođeno tijelo od uvjetovanosti naravnih zakona);

— uskrsnuće je ostvarenje »mira«; Isus se pojavljuje među svojim kao onaj koji može dati puninu mira i oslobođenje od zla. Mir je, dakle, jedna Osoba: sve ono što nam ta osoba ostavlja u baštinu (Ef 2, 24: »On je naš mir...«; Iv 14, 27: »Dajem vam mir«);

— pojedinačna ukazanja su raznoliki znakovi preobrazbe izvedene u ljudima na temelju uskrsnog otajstva: pogledajmo na pr. Mariju Magdalenu, učenike u Emausu, Apostole i Tomu u dvorani posljednje večere itd.

Biblijska tema: USKRSNUĆE

Razmišljanje na tu temu

— Uskrsnuće Kristovo nije povratak u prethodni život, nego ulazak u novu dimenziju života kod Oca;

— uskrsnuće je, dakle, pobjeda nad smrću, kao dar Boga Oca, jer je Isus bio »poslušan do smrti«;

— uskrsnuće je pobjeda nad grijehom, jer je Isus kao ustuk grijehu učinio da snaga njegove ljubavi i milosti bude prisutna u nama;

— uskrsnuće je znak konačne Božje pobjede nad zlom svijeta, iako će zlo u svijetu i dalje ostati prisutno na tajnovit način sve do Kristova ponovog dolaska u slavi;

— za vjernike vjerovati u uskrsnuće Isusovo znači vjerovati u novi život;

— pobjeda nad smrću i grijehom sadržana je u biblijskoj riječi: »Mir«.

Pedagoško-didaktične napomene

— uskrsnuće je temeljni predmet naše vjere, ali i činjenica koju je najteže objasniti i opisati; jedina usporedna slika možda je ona o sjemenu, koje bačeno u zemlju, umire da bi preobraženo u novi život izraslo u biljku (usp. 1 Kor 15, 35—41);

— Može se povezati govor o Uskrsu i sa životom koji se ponovo rađa (proljeće...) ili sa svjetlom koje raspršuje tamu (usp. liturgiju vazmenog bdijenja);

— predstaviti uskrsnuće u držanju apostola koji prije uskrsnuća raspršeni i preplašeni prihvaćaju izvanrednu činjenicu Isusove preobrazbe o kojoj je On već unaprijed bio govorio;

— ne treba toliko inzistirati na načinu kako se ostvarilo uskrsnuće, jer je to

nemoguće objasniti, nego više na značenju opjede dobra nad zlom, života nad smrću, kao ostvarenje Očeva plana.

Uskrsnuće je činjenica vjere čija je autentičnost dokazana na temelju:

— svjedoka: koji su bili prisutni kod Isusovih ukazanja nakon uskrsnuća;

— plodova: izvanrednom činjenicom Isusova uskrsnuća prva Crkva dobiva sigurnost, svijest i snagu da bude njegov znak usred svijeta.

Prijedlozi za praktičan rad: neka vjero-učenici na temelju crteža koji je privremio kateheta naprave crtež velikog grobnog kamena. Taj kamen simbolički predstavlja grijeh, zlo, smrt. Neka ga oboje. Zatim neka nacrtaju lik Isusa raširenih ruku i uzdignuta pogleda prema nebu koji predstavlja radost svih ljudi, otkupljenih Isusovom snagom i ljubavlju.

II. SADA KADA JE ISUS USKRSNUO, MI SLAVIMO VEČERU GOSPODNJU POSLUŠNI NJEGOVOJ ZAPOVIJEDI: »OVO ČINITE MENI NA SPOMEN«
(1 Kor 11, 23)

Isus nas je toliko ljubio!

Svrha: Na posljednjoj večeri, Isus je jednim znakom = sakramentom izrazio motiv i značenje svoje smrti: »On je slobodno prihvatio smrt« da bude vjeran Očevoj ljubavi i ljudima. Isus nije bježao, nije prihvaćao kompromise, nego je do kraja bio vjeran, »ljubio ih je do kraja« (Iv 13, 1):

— vjeran Ocu, koji mu je povjerio poslanje,

— vjeran ljudima, jer je predmet Očeva poslanja bio spasenje ljudi, navještaj novog načina života, dostojnog sinova Božjih...

Ako je to bio motiv njegove smrti, onda ga euharistijski gest veoma dobro izražava: kruh dan za hranu efikasan je simbol dara njega samog: »Ovo je moje tijelo koje se za vas predaje«.

Biblijski tekstovi i razmišljanja na temu

Isus je slavio posljednju večeru svjestan da ispunjava sve znakove sadržane u židovskoj Pashalnoj večeri.

— Večera Gospodnja je pashalna večera (Iz 12, 11; Mk 14, 22—25). Radi se o prijelazu iz ropstva u oslobođenje, iz smrti u uskrsnuće;

— večera Gospodnja obnova je Saveza (Iz 19, 11—25; Mk 14, 22—25) između Boga i čovjeka. Saveza, koji se od strane čovjeka izražava u prihvaćanju Riječi Božje, a od strane Boga u dozivanju i traženju suradnje svih na planu spasenja;

— večera Gospodnja je ponavljanje onog Isusovog gesta ljubavi kojim se on stavlja u službu braći. Sv. Ivan u svom Evanđelju ne pripovijeda o ustanovi Euharistije (koju pretpostavlja), nego o pranju nogu apostolima (gl. 13, 1—17) kao simboličkom izražaju svoga darovanja drugima;

— večera Gospodnja poziv je prvim kršćanima (Dj 2, 46) na »lomljenje kruha«.

Didaktičko-pedagoške napomene

— Potrebno je brižljivo pripremiti navještaj o posljednjoj večeri i uz vjernost tekstovima predstaviti ga djeci na jednostavan i blizak način;

— zaustaviti se na značenju »lomljenja kruha« (otajstvo Kristove vjernosti, njegove potpune spremnosti za darivanje nama ljudima);

— u predstavljanju događaja posljednje večere treba naglasiti značenje pranja nogu koje je vidljivi znak tog darivanja povezan sa »lomljenjem i dijeljenjem kruha« tj. tijela Kristova.

— U proslavi uskrsnuća treba djeci predstaviti Krista i u kontrastu sa onima koji su bili nosioci tog velikog događaja: kao na pr.: Jude, Petra i Ivana, Sinedrija, Pilata, Heroda, vojnika, mnoštva...

Usred slabih ljudi, izdajnika, fanatika, površnjaka, komformista, stoji Isus vje-

ran i dostojanstven do kraja zbog ljubavi kojom se predaje za nas.

Prijedlozi za rad:

Nacrtati na ploči ili na plakatu veliki stol (oltar) sa svećenikom i vjernicima uokolo. Povrh stola i sudionika oltara neka se prikaže Pasha-Prijelaz riječima:

»Tvoju smrt, Gospodine, naviještamo, tvoje uskrsnuće slavimo, Tvoj slavni dolazak iščekujemo«.

Na svakoj misi doživljava se prijelaz: od nas k Isusu i od Isusa k nama, od pojedinca k zajedništvu i od zajedništva k pojedincima. Neke djeca na posebnom papiru prikažu u nekoliko običnih crta Isusa za stolom sa svojim kako daje kruh govoreći: »Ovo činite meni na spomen!«

No najbolji način kako prikazati večeru Gospodnju djeci jest konkretno je slaviti sa djecom, tako da im se u nekoliko momenata pojasni značenje:

— ulaska u Jeruzalem (usp. Svet, svet svet!);

— rasporeda apostola na posljednjoj večeri (usp. sa rasporedom djece u ovoj misi!);

— znaka ljubavi (usp. riječi posvete...);

— znaka prihvaćanja tog spomenčina (usp. molitvu Očenaša i davanje znaka mira jednih drugima).

Budući da je mnogo puta teško održati zasebnu svetu misu samo sa pojedinom grupom vjeroučenika-prvopričesnika..., savjetuje se prirediti odgovarajući kratki prikaz tog značajnog događaja putem nekog dramskog prikaza ili putem odgovarajuće audiovizualne projekcije ili putem fotoslika, kako bi se što zornije moglo predočiti djeci značajnost tog sadržaja i evandeoske poruke.

Priredio: Alojzije Jurak